

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 2272 від 30.01.2020, доопрацьований
Народні депутати України
О. Мовчан, А. Мотовиловець

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та управління проблемною заборгованістю державних банків»

Законопроект є доопрацьованим варіантом проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку» реєстр. № 2272 від 16.10.2019. Як і попередній варіант, поданий законопроект розроблений з метою, як вказано у пояснювальній записці до нього, «удосконалення процедури реалізації активів неплатоспроможних банків, у тому числі запобігання зловживанням процесуальними правами, а також посилення захисту прав вкладників шляхом запобігання безпідставному заниженню вартості активів неплатоспроможних банків, за рахунок реалізації яких здійснюється відшкодування коштів вкладникам цих банків». Для досягнення цієї мети пропонується внести зміни до Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС), Цивільного процесуального (далі – ЦПК), Господарського процесуального (далі – ГПК), Кримінального процесуального (далі – КПК) кодексів України та законів України «Про виконавче провадження», «Про іпотеку», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», «Про банки і банківську діяльність», «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень».

На думку суб'єктів права законодавчої ініціативи, його прийняття забезпечить підвищення суми надходжень до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) від реалізації активів неплатоспроможних банків, збільшення виплат вкладникам неплатоспроможних банків, що зменшить соціальну напругу та підвищить довіру вкладників до банківської системи.

Головне науково-експертне управління, проаналізувавши законопроект, вважає за доцільне повторити до нього зауваження і пропозиції, зазначені у висновку № 16/3 - 76/2272 від 29.01.2020, та висловити нові.

1. Згідно зі змінами до ч. 6 ст. 150 ЦПК не допускається забезпечення позову шляхом заборони або встановлення обов'язку вчиняти певні дії

уповноваженій особі Фонду при здійсненні тимчасової адміністрації чи ліквідації банку, а також *іншим особам* під час продажу Фондом майна банку, віднесеного до категорії неплатоспроможних, та майна банку, що ліквідується відповідно до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Звертаємо увагу, що із вказаного положення залишається незрозумілим, про яких інших осіб і про які їх дії йдеться, що не відповідає принципу юридичної визначеності і може призвести до довільного трактування відповідних положень закону у правозастосовній діяльності, створення передумов для вчинення правопорушень, у тому числі, корупційного характеру.

Це зауваження також стосується змін до ч. 8 ст. 150 ЦПК, ч. 3 ст. 151 КАС, ч. 7 ст. 137 ГПК, ч. 1 ст. 173 КПК, ст. 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Так само не відповідають принципу юридичної визначеності та допускають довільне тлумачення положення нового п. 18 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», в якому визначається зміст терміну «управління майном (фінансовими активами)», згідно з яким на Фонд покладається здійснення розпорядження майном (фінансовими активами) неплатоспроможних банків, у тому числі, його продаж *«за найвищою вартістю в найкоротший строк»*. Останнє без визначення чітких критеріїв такого продажу може призвести до певних зловживань, у тому числі, корупційного характеру.

2. Новий абз. 2 ч. 4 ст. 57 Закону України «Про виконавче провадження», згідно з яким під час здійснення виконавчого провадження, за яким стягувачем виступає банк, віднесений до категорії неплатоспроможних, та банк, що ліквідується відповідно до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», для проведення оцінки майна *виконавець зобов'язаний залучити суб'єкта оціночної діяльності*, не узгоджується з ч.ч. 1, 2 ст. 57 цього Закону. Зокрема, тому, що у цих частинах йдеться про те, що *вартість майна боржника визначається за взаємною згодою сторонами виконавчого провадження*, а у разі, якщо вони, а також заставодержатель у 10-денний строк з дня винесення виконавцем постанови про арешт майна боржника не досягли згоди щодо вартості майна та письмово не повідомили виконавця про визначену ними вартість майна, виконавець самостійно визначає вартість майна боржника.

3. На нашу думку, зміни до ст. 29 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» доцільніше викласти як бланкетну (відсильну) норму до відповідних положень Закону України «Про іпотеку», ніж фактично відтворювати у них зміни, які вносяться цим проектом до ст. 37 Закону України «Про іпотеку».

4. Щодо змін, які пропонується внести до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (далі – Закон), зазначимо наступне.

4.1. Положення ч. 1 нової ст. 16¹ Закону, яким визначається правовий захист працівників Фонду, повністю дублює положення ч. 3 чинної ст. 16 Закону. Зауважимо, що таке дублювання не узгоджується з вимогами законодавчої техніки і є зайвим.

4.2. У новій ч. 18 ст. 51 Закону встановлюється, що «не допускається скасування результатів відкритих торгів (аукціону) під час продажу Фондом майна неплатоспроможних банків в порядку, визначеному цим Законом та нормативно-правовими актами Фонду, крім випадків такого скасування за рішенням Фонду». Проте надання Фонду права скасування результатів відкритих торгів (аукціону) на власний розсуд без визначення критеріїв прийняття такого рішення, на нашу думку, має корупційні ризики.

5. Пропозиція доповнити ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» ч. 4, за якою *«термін «проблемні активи» вживається у значенні, визначеному Національним банком України»*, не відповідає принципу правової визначеності юридичної норми та може викликати ускладнення у процесі правозастосування.

6. Згідно з новою ч. 43 ст. 7 Закону України «Про банки і банківську діяльність» *«державний банк має право здійснювати управління своїми проблемними активами шляхом врегулювання заборгованості нижче суми боргу та/або реалізацію стягнутого майна нижче його балансової вартості відповідно до критеріїв, встановлених Кабінетом Міністрів України. Керівники державних банків не несуть відповідальності за будь-які рішення, дії або бездіяльність під час управління проблемними активами державного банку, у тому числі шляхом врегулювання заборгованості нижче суми боргу за активами та/або реалізації стягнутого майна нижче його балансової вартості, якщо такі керівники державних банків діяли на підставі, у межах повноважень та у спосіб, передбачений Конституцією та Законами України, критеріями, встановленими Кабінетом Міністрів України відповідно до пункту 21-1 частини сьомої цієї статті, а також договором між керівником державного банку та державним банком»*.

Реалізація проблемних активів державних банків проводиться в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України шляхом проведення електронних торгів (аукціонів) в електронній торговій системі (ЕТС).

Керівники державних банків несуть відповідальність за майнову шкоду, завдану державному банку їхніми неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю під час управління проблемними активами, у тому числі під час та після проведення врегулювання заборгованості у тому числі шляхом врегулювання заборгованості нижче суми боргу за активами та/або реалізації стягнутого майна нижче його балансової вартості лише якщо такі керівники діяли з метою отримання майнової вигоди ними або пов'язаними з ними особами в разі умислу або грубої необережності. Позови, подані проти керівників державного банку, вважаються позовами, поданими проти державного банку».

По-перше, з наведеної у пп. 2 пп. «б» п. 9 розділу I проекту редакції нової ч. 43 ст. 7 вищезгаданого Закону складається враження, що зазначену статтю пропонується доповнити не окремою однією частиною, а трьома частинами. Тож внесена пропозиція має бути належним чином оформлена.

По-друге, слід уточнити, про який договір між яким саме керівником державного банку та державним банком йдеться. З приводу останнього, зокрема, звертаємо увагу, що керівниками банку є голова, його заступники та члени ради банку, голова, його заступники та члени правління банку, головний бухгалтер банку та його заступники (ч. 1 ст. 42 Закону України «Про банки і банківську діяльність»).

По-третє, дискусійним виглядає встановлення додаткових підстав, за якими керівники державних банків мають нести відповідальність, зважаючи на те, що згідно з ч.ч. 18, 19 ст. 42 Закону України «Про банки і банківську діяльність» *«керівники банку зобов'язані діяти в інтересах банку, дотримуватися вимог законодавства, положень статуту та інших документів банку. Керівники банку несуть відповідальність перед банком за збитки, завдані банку їхніми діями (бездіяльністю), згідно із законом»*.

По-четверте, розглядаючи в системному зв'язку приписи передостаннього та останнього речень пропонованої нової ч. 43 ст. 7 вищевказаного Закону за якими *«керівники державних банків несуть відповідальність за майнову шкоду, завдану державному банку їхніми неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю .... Позови, подані проти керівників державного банку, вважаються позовами, поданими проти державного банку»*, виглядає алогічною ситуація, за якої позов на керівника державного банку, який подає такий державний банк, є позовом проти цього ж державного банку.

Якщо ж навіть вважати наведені вище приписи не пов'язаними один з одним, то у такому разі виникає питання, яким чином позовом проти державного банку може вважатися позов до керівника державного банку у разі, якщо позов пов'язаний з непрофесійною діяльністю такого керівника.

7. У новій редакції ч. 13 ст. 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» пропонується надати Фонду право розкривати інформацію, що містить банківську таємницю, іншим особам у процесі продажу майна банків в окремих випадках, визначених Законом, та покупцям. Зауважимо, що коло осіб, залучених до процесу продажу майна, може бути досить широким (наприклад, учасник фондового ринку, організатор торгів, аудитор тощо). Між тим, банківська таємниця, головним чином, стосується фінансово-економічних питань діяльності конкретних клієнтів банку або самого банку, як це передбачено ч. 2 ст. 60 Закону України «Про банки і банківську діяльність». З огляду на це, звертаємо увагу на необхідність чіткого визначення інформації, яка може бути розкрита цим особам, оскільки без цього реалізація цієї пропозиції на практиці може призвести до певного суб'єктивізму та зловживань при прийнятті рішень щодо розкриття банківської таємниці.

8. Звертаємо увагу, що у проекті та супровідних до нього документах вживаються різні назви законопроекту (див. зокрема, проект постанови, яка подається відповідно до ст. 91 Регламенту Верховної Ради України разом із законопроектом, пояснювальну записку (п. 11)).

9. Оскільки головною метою банківського регулювання і нагляду Національного банку України є безпека та фінансова стабільність банківської системи, захист інтересів вкладників і кредиторів (ст. 55 Закону України «Про Національний банк України»), для прийняття виваженого рішення щодо пропозицій проекту було б логічним отримати відповідний експертний висновок Національного банку України. Також вважаємо доцільним отримати відповідний висновок Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Узагальнюючий висновок: законопроект потребує доопрацювання.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: О. Куціпак, І. Крегул

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЇВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B420047F32C01

Дійсний до: 10.11.2020 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/3-2020/7509 від 26.02.2020

32958